

Buiten bereik: De Poëtische Powerpoint Presentatie

LOTTE LOLA VERMEER /
MARTHA!TENTATIEF

Bezoekje aan
Rusland, in praatjes
en plaatjes

Wouter Hillaert

Gezien op 03 augustus 2025
Maritiem Instituut Mercator,
Oostende, in het kader van TAZ25

Poëzie en powerpoint? Ze lijken bijna onverzoenbaar, door hun heel andere verhouding tot aanschouwelijkheid. Powerpoint wil dingen onthullen door ze te visualiseren, poëzie wil dingen oproepen door ze net te verhullen. Woordkunstenaar Lotte Lola Vermeer beproeft toch hun combinatie in 'Buiten bereik', een vertelling over een persoonlijke reis naar Rusland in 2018, met Google Streetview in een hoofdrol. Hoe vindt je leven de weg naar zijn bestemming?

11 AUGUSTUS 2025

'Buiten bereik: De Poëtische Powerpoint Presentatie' begint als een herkenbare *lecture performance*. Met een klikker in de hand wijdt Vermeer ons in in het ontstaan en de wonderen van Google Streetview, rijkelijk voorzien van plaatjes op een groot projectiescherm achter haar. Wist jij bijvoorbeeld dat je in dit digitaal fotoboek van zowat elke straat ter wereld ook (enkele jaren) terug kan gaan in de tijd? Dat de Liwawoestijn bij Abu Dhabi op een dromedaris in beeld werd gebracht? Dat zelfs de achterkant van de maan op Google Streetview te bezoeken valt? Ik niet.

Vermeer daarentegen, opgeleid aan HKU in Utrecht en aan RITCS in Brussel, werd noodgedwongen een ervaringsexpert. Jarenlang was Google Streetview haar enige manier om op reis te gaan, toen ze vele maanden door een vermoeidheidssyndroom aan haar zetel gekluisterd bleef. Van onder een dekentje met een kop thee ging ze zowat dagelijks uitstapjes maken, van een toertje door het Colosseum tot een bezoek aan de Grand Canyon of een vulkaan op Vanuatu. Ze werd salontoerist en virtueel ontdekkingsreiziger. In de geest van historische verkenneren als Stanley of Magellaan raakte ze daarbij gefascineerd door de uiterste grenzen van die cartografie: daar waar Streetview plots stopt en overgaat in blanco onontgonnen gebied. Wat verbergt zich voorbij het bekende, voorbij het zichtbare?

Vanzelf vervelt 'Buiten bereik' in een documentair reisverslag, wanneer Vermeer ons meeneemt op een echte trip die ze in 2018 aflegde van Moskou naar Sotsji, op zoek naar de Russische ziel die haar fascineert. In Rusland surfte ze van couch naar couch, op het podium doet ze dat nu van portret naar portret van die paar (buiten)gewone Russen waarbij ze logeerde. We krijgen verhalen over Evgenia met haar poes in Moskou, over het koppel Ruslan en Olga met hun bizarre burens in Kolomna, over fotograaf Taras en zijn krappe kamertje in Rjazan... Zeker nu Poetins rijk gebrandmerkt staat als de grote boeman, is die sociologische inkijk in het leven van enkele toevallige Russen wel boeiend: je krijgt zowel zicht op hoe sterk ze op ons lijken, als op hoe anders ze soms naar dingen kijken.

Tegelijk blijft het, zoals bij elk reisverslag, opletten met de vele details van al die belevenissen en ontmoetingen. Zodra deze anekdotiek het helemaal zou overnemen van de vertelling zelf, kan het voor toehoorders die er zelf niet bij waren, snel uitpuutend worden. Zeker omdat er op deze reis uiteindelijk weinig voorvalt dat spannender is dan een lege gsm-batterij of een brug die plots onderbroken blijkt – hoe symbolisch je die ongemakken ook kan interpreteren in de confrontatie met onbekend terrein.

Het gaat niet zozeer over deze ene specifieke reis, maar over reizen op zich, als metafoor voor innerlijke verandering en je plek vinden in het leven.

Vermeer countert die mogelijke uitputting met zowel poëtische als filosofische insteken. Her en der in haar vertelling maakt ze ruimte voor korte gedichten over specifieke ervaringen of plekken die ze bezocht heeft – cursiefjes die ze trouwens ook publiek publiceerde als *user reviews* op Google Streetview zelf. Tijdens die rustmomenten vervelt 'Buiten bereik' even in een literaire performance, al voelt het esoterische muziekje dat er telkens achter geschoven wordt, plots wel héél heiligend. Vooral door Vermeers kundige pen worden die poëtische momenten kleine glimwormen in de grote vergankelijke mist van het bestaan en de kosmos.

Dáár gaat 'Buiten bereik' nu eenmaal om: niet zozeer over deze ene specifieke reis, maar over reizen op zich, als metafoor voor innerlijke verandering en je plek vinden in het leven. Uiteindelijk is Vermeers vertelling één grote levensbespiegeling over tijd en ruimte, over de mate waarin we als mens de werkelijkheid kunnen controleren en koloniseren door ze in kaart te brengen en te visualiseren. Waarin verschilt reëel van virtueel? Hoe kunnen we vluchtige 'echte' ervaringen blijven vasthouden door ze weer te verbeelden in woorden? Het zijn geen nieuwe vragen, maar Vermeer weet ze wel heel concreet en tastbaar te maken.

Veel is te danken aan de unieke en misschien zelfs gedurfde vorm waarin deze solo zich aanbiedt – ook al ziet het er helemaal niet zo uit. Vermeer zet twee heel uiteenlopende vormen van verbeelding tegen elkaar af. Enerzijds is er de radicale aanschouwelijkheid die het scherm binnenbrengt: bij elk praatje komt meteen een plaatje. Dat maakt van 'Buiten bereik' een vertelling die – net als Streetview – meteen alles *binnen bereik* brengt. De voorstelbaarheid van deze voorstelling is direct en onmiddellijk: *what you see, is what is said*.

Eens te meer zien we hier hoe de toneellijst van het klassieke theater ingewisseld wordt door het scherm als kader voor de vertelling. Net zoals Tibau Beinaert en Laurens Aneca in [‘Zero Feet Away’](#) genoeg hebben aan een geprojecteerde chatbox om hun verhaal te doen, en Silke Huysmans en Hannes Dereere in [‘Pleasant Island’](#) hun hele onderzoek naar migratie-eiland Nauru wisten te ontsluiten via de beeldschermen van twee grote smartphones, slaagt ook Vermeer er nu in om haar hele verhaal in te lijsten binnen Streetview. Bijzonder.

Anderzijds zet Vermeer volop in op wat onzichtbaar en ongrijpbaar blijft: de eeuwige vraag hoe we met onze levensbestemming moeten omgaan.

Anderzijds zet ze toch volop in op wat onzichtbaar en ongrijpbaar blijft, op wat zich alleen aanraken laat via poëtische en artistieke verbeelding: de eeuwige vraag hoe we met onze levensbestemming moeten omgaan. Dat thema raakt ze niet alleen tussen de lijnen van haar vertelling aan, via haar poëzie. Ze heeft het ook vertaald in één theatraal beeld: een grote grijze zeeolifant die de hele voorstelling op een bankje zit mee te kijken, als een zwijgende pop die er het zijne van denkt. Pas laat in haar verhaal legt Vermeer uit dat het om een kunstwerk gaat van de Nederlandse Margriet van Breevoort, getiteld ‘Homunculus Loxodontus’. In Rusland werd deze figuur gek genoeg een razend populaire meme en zelfs een nationaal symbool, met ‘dzjoen’ als koosnaam – wat zoveel betekent als ‘de wachtende’. De zeeolifant staat voor verlangend én berustend uitkijken naar iets wat ooit wel zal komen, precies zoals de drie zusters bij Tsjechov steeds verzuchten: ‘naar Moskou’.

De *dzjoen* in Vermeers decor is een artistieke verbeelding die dus voorstelt hoe we ons tot tijd en ruimte kunnen verhouden: minder stressvol, meer tevreden over wat we wel hebben, maar niet zonder overtuiging dat het ooit anders kán worden. Het is de vleesgeworden beeltenis van het Russische *avos*’ (spreek uit: ‘avosj’): het specifieke gevoel van ijle hoop waarmee Russen op wonderen wachten, in het volle bewustzijn van de onvoorspelbaarheid van het leven. Precies in dat gevoel vindt ‘Buiten bereik’ ook zijn eigen bestemming, wanneer Vermeer deze *dzjoen* aan het slot aantrekt als een pak. Zijn verwachtingsvolle wachten wordt de ultieme plek waar ze zich thuis kan voelen – waar ook ter wereld.

Opnieuw is ‘Buiten bereik: De Poëtische Powerpoint Presentatie’ een mooi voorbeeld van hoe nieuwe makers zich onder de vleugels van het Antwerpse gezelschap Martha!tentatief, met Johan Petit als coach, ontpoppen tot eigentijdse verhalenvertellers. Ze vertrekken van hun eigen kijk en leven, houden vast aan kleine herkenbare anekdotiek om voor iedereen mededeelzaam te blijven, maar weten van daaruit toch een groter verhaal op te roepen over ons aller zoekende reis op aarde.

Ook aan deze voorstelling zitten weinig weerhaakjes. Het blijft wat braaf. Maar de literaire kracht ervan staat buiten kijf, precies omdat ze zo mooi in balans is gehouden. Op dit kruispunt van moeilijk te verzoenen tegenstellingen tussen poëzie en powerpoint, West en Oost, zichtbaarheid en onzichtbaarheid... staat Vermeer pal.